Communicatie over reproductieve intenties en -planning met vrouwen in de vruchtbare leeftijd die lijden aan een chronische aandoening: een systematische review

Haio: Van Oers Céline , KUL
Promotor: Dancet Eline , KUL
Praktijkopleider: DAMEN Annelies , DIEUDONNÉ Tessa , VAN BALLAER Paul , Van Roost Ilse , VERPLANCKE Bart

Context: Preconceptiezorg verbetert zwangerschapsuitkomsten, vooral bij hoog risico zwangerschappen zoals bij vrouwen met chronische niet-overdraagbare aandoeningen (NOA's). Vroeger raadden artsen zwangerschap af bij vrouwen met NOA's, maar door medische vooruitgang kan de veiligheid van zo'n zwangerschap tegenwoordig worden gewaarborgd door zorgvuldige planning en opvolging. Dit vereist tijdige en open communicatie tussen zorgverleners en patiënten. Zorgverleners gaven in het verleden aan gesprekken over zwangerschapsplanning als moeilijk te ervaren en bestaande modellen voor het bespreken van reproductive life planning zijn niet aangepast aan vrouwen met NOA's. Patiëntgerichte communicatiestrategieën vereisen inzicht in de perspectieven van deze vrouwen.

Onderzoeksvraag: Het doel van dit onderzoek is het onderzoeken van perspectieven van vrouwen met NOA's en hun partners met betrekking tot positieve en negatieve beïnvloedende factoren, de karakteristieken en de inhoud van de communicatie tussen patiënt en arts over reproductieve intenties en planning.

Methode: Een systematische review werd volgens PRISMA-richtlijnen uitgevoerd in Medline, EMBASE en ProQuest PsycArticles, met zoektermen die betrekking hebben op chronische niet-overdraagbare aandoeningen, gezinsplanning, zwangerschap en ouderschap. Engelstalige, Nederlandstalige of Franse studies met een kwalitatief design, vragenlijsten en mixed-methods design kwamen in aanmerking. Ze dienden perspectieven van vrouwen met chronische NOA's te bestuderen met betrekking tot communicatie met zorgverleners over reproductieve intenties en planning. De methodologische kwaliteit van de geïncludeerde studies werd beoordeeld aan de hand van Critical Appraisal Skills Programme (CASP) checklists. Data over de onderzoekspopulatie, methodologie, scope en relevante bevindingen werd geëxtraheerd. De meta-synthesis van de bevindingen werd enerzijds gestructureerd aan de hand van conceptuele modellen (zoals het Intervention Taxonomy (ITAX) framework voor het beschrijven van communicatiekenmerken) en anderzijds via een inductieve benadering om perspectieven van vrouwen te coderen over de inhoud van communicatie tussen arts en patiënt.

Resultaten: De zoekstrategie leverde 9407 artikels op, waarvan 17 studies geselecteerd werden die rapporteerden over een kwalitatieve studie (n=10/17), een vragenlijst (n=5/17) of een mixed-methods studie (n=2/17). Eén studie rapporteerde over de perspectieven van partners van vrouwen met NOA's. Zes verschillende aandoeningen werden onderzocht in de studies, waarvan cystic fibrosis (n=5/17) en reumatische aandoeningen (n=5/17) het meest voorkwamen. De geïdentificeerde negatieve en positieve factoren die van invloed zijn op arts-patiënt conversaties over reproductieve intenties en planning, omvatten patiënt factoren (-: beperkte kennis en skills voor gezondheidsmanagament, +: proactieve houding), zorgverlener factoren (-: beperkte training betreffende communicatieve vaardigheden, +: geïnvesteerd hebben in sterke arts-patiënt relaties) en setting factoren (-: beperkte middelen, +: geïntegreerde zorgsystemen). Vrouwen verkozen dat zorgverleners het initiatief namen in het initiëren van conversaties over reproductieve intenties en planning, en dat dit onderwerp herhaaldelijk door zorgverleners werd aangekaart. Ze gaven

voorkeur aan face-to-face gesprekken, met duidelijke, empathische en ondersteunend taalgebruik. Betreffende de inhoud van de conversaties, wensten vrouwen dat een breed aanbod aan onderwerpen besproken werd (bv. veiligheid van medicatie tijdens zwangerschap, impact van aandoening op gezinsleven op lange termijn). Bovendien hechtten ze ook waarde aan ondersteuning bij het maken van geïnformeerde keuzes (o.a. gepersonaliseerde informatie, zorgverlener die de emotionele complexiteit van de beslissing erkent).

Conclusie: Deze systematic review benadrukt de noodzaak voor zorgverleners om in de klinische praktijk proactief en herhaaldelijk in-person conversaties te initiëren over reproductieve intenties en planning, samen te werken met alle relevante zorgverleners, en gelijktijdig te investeren in de arts-patiënt relatie. Deze review roept ook op tot onderzoek dat focust op diverse populaties, de ontwikkeling van patiëntgerichte communicatiemodellen, en training van communicatieve vaardigheden, waarvan het effect op zorgervaringen, klinische uitkomsten op korte- en lange termijn (o.a. proportie van ongeplande zwangerschappen) en psychosociale uitkomsten (o.a. keuzespijt) geëvalueerd dient te worden.